

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmarkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finnmarkun staatinhallittija

Evalueringsnotat

Øvelse fjellskred 2023

Kåfjord

16. november 2023

Om øvelsen

Øvelsen var et ledd i arbeidet knyttet til høyrisikoobjektene for fjellskred i Nord-Troms. Nasjonal beredskapsplan for fjellskred stiller krav om øvelser, herunder årlige varslingsøvelser og periodiske samordningsøvelser med beredskapsaktører. TEK 17 stiller også krav om etablering og drift av et forsvarlig beredskapssystem for å sikre personsikkerheten i skredfarlig område. Øving av beredskapssystemet er en forutsetning for å sikre at systemet fungerer etter hensikt.

Mål og hensikt

Hensikt:

- Hensikten med øvelsen var å bygge opp og utvikle beredskapskompetansen hos de regionale beredskapsaktørene og de berørte kommunene. Videre skulle øvelsen gi et grunnlag for å evaluere planverket for den enkelte etat.

Mål:

- Etablere felles situasjonsforståelse
- Sikre at aktørene forstår sitt ansvar i ulike faser av håndteringen av en hendelse
- Øke kunnskapen hos deltakerne om nasjonal og regional beredskapsplan for fjellskred
- Øke kjennskapen til etablerte varslings- og evakueringsrutiner
- Avklare ansvar og oppgaver innen kommunikasjon i tilknytning til et scenario med økt risiko for fjellskred fra Indre Nordnes
- Trene på samvirke mellom beredskapsaktører.

Scenario for øvelsen

Samordningsøvelsen bygget videre på varslingsøvelsen som ble gjennomført 29. mars 2023. I dette scenarioet ble det varslet om endring av farenivå fra Grønn til Gul som følge av bevegelser i fjellet.

Med utgangspunkt i at situasjonen hadde vært relativt stabil siden forrige varsel, ble det nå varslet om Oransje nivå som følge av kraftige bevegelser den siste tiden. Det er også kraftig steinsprangaktivitet i området og jevnlig småskred. NVE har vurdert at et fjellskred kan forekomme innen to uker.

Gjennomføring

Øvelsen ble gjennomført som en diskusjonsøvelse med fysisk tilstedeværelse på Senter for nordlige folk i Kåfjord kommune. I forkant av øvingsdagen ble det sendt ut varsel om endret

farenivå til hovedaktørene i fjellskredberedskapen, i henhold til NVEs rutine for varsling. I tillegg ble det arrangert et digitalt møte med deltakerne en uke før, med formål om å øke kompetansen på fjellskred og beredskapsplanlegging, samt praktisk informasjon om øvelsen.

Under diskusjonsøvelsen presenterte øvingsleder ulike situasjoner der deltakerne kunne diskutere faglige utfordringer med hverandre både gruppevis og i plenum. Totalt ble det presentert to tematikker, herunder varsling og faseskifter (endring av farenivå). Under første tema ble det etterspurt erfaringer med varslingsrutinen og hvordan aktørene forsto situasjonen på dette tidspunktet i hendelsesforløpet (situasjonsforståelsen).

Under del to (faseskifter) ble det etterspurt erfaringer med om aktørene har en felles forståelse av roller og ansvar (både i gul og oransje fase), hvordan aktørene vurderte behovene for kommunikasjons-/informasjonstiltak, planlegging av komplekse tiltak, samt om denne forståelsen endret seg i overgangen fra gul til oransje farenivå. Det ble også belyst hva aktørene forventer fra hverandre og hvilket informasjonsbehov man har i de ulike fasene.

Avslutningsvis ble det satt av omtrent en halvtime til erfaringsutveksling om øvingsopplegget og læringspunkter.

Deltakere

Inviterte deltakere var NVE, Kåfjord kommune, Lyngen kommune, Storfjord kommune, Nordreisa kommune, Troms politidistrikt, Statens vegvesen, Troms og Finnmark fylkeskommune, Kystverket og Mattilsynet.

Øvingsledelse

Statsforvalteren i Troms og Finnmark, ved Samfunnssikkerhets- og beredskapsstaben hadde ansvaret for planlegging og gjennomføring av øvelsen, med bistand fra NVE. Helle Hamnevoll i samfunnssikkerhets- og beredskapsstaben hos Statsforvalteren var øvingsleder.

Læringspunkter fra øvelsen

Øvelsen bar preg av gode og konstruktive diskusjoner og erfaringer, både innad i gruppene og i plenum. Nedenfor belyses noen av læringspunktene fra diskusjonene.

Øvingsdeltakerne oppfordres også til å utarbeide egen evalueringsrapport med egne oppfølgingspunkter.

Varslingsrutine bør revideres

- Forhåndsvarsling av planlagt endring av farenivå gjøres av NVE til hovedaktører (politi, NVE, Statsforvalteren og de berørte kommunene) via telefon. Det må

utarbeides et system som sikrer at kontaktlister er oppdaterte og at mottaksapparatet har nødvendige rutiner på plass for å kunne nås på telefon og videreformidling internt.

- Forhåndsvarsel bør gjøres i god tid før en eventuell heving av farenivå for å gjøre aktørene i stand til å forberede seg internt.
- Det vil bli utarbeidet en varslingsplan som vedlegg til objektplanen. Varslingsplanen skal beskrive ansvaret til den enkelte aktør og felles rutiner for varslingsplan.

Informasjonsberedskap skal bidra til å trygge innbyggerne

- Korrekt informasjon om situasjonen må komme tidlig fra NVE til aktørene, og deles i riktige fora mellom aktørene. Dette vil bidra til at informasjonsarbeidet blir proaktivt og tillitsskapende.
- Det må etterstrebtes et felles budskap, helst med sentrale kilder som kan henvises til fra kommunale informasjonskanaler.
- NVE oppfordrer kommunene til å planlegge for folkemøter hvor NVE kan delta. Dette hadde god effekt under håndteringen av Veslemannen.
- Statsforvalteren vil bruke nettverk for krisekommunikasjon for å forberede informasjonsberedskapen.

Krisehåndtering under usikkerhet over lang tid

- Det er betydelig usikkerhet til hvordan scenarioet vil utvikle seg i en virkelig hendelse. Man kan oppleve å øke farenivå, for deretter å redusere dette igjen. Dette kan skje flere ganger. Politiet vil normalt sett ha en tydeligere terskel for når det er krise, mens kommunene vil måtte håndtere ulike problemer underveis, både fraflytting, tilbakeflytting, avvikling og reetablering av kritiske funksjoner.
- Næringslivet vil også måtte forholde seg til denne usikkerheten. Disse følges opp av sektormyndighet og kommunene har i liten grad fått innsyn i deres beredskapsplaner. Statsforvalteren vil via Fiskeridirektoratet koordinere oppfølgingen av oppdrettsnæringen.

Den trafikale situasjonen

- Et slikt scenario vil kunne stenge E6 gjennom Kåfjord før et eventuelt fjellskred. Både hendelser med ras eller sperring av veg som tiltak, vil medføre konsekvenser for resten av fylket som mister en viktig forsyningsrute. Det må lages overordnede strategier for hvordan man kan løse dette.

Dyrevelferd i perioder med usikkerhet

- Et sentralt tema i fjellskredrisiko er fare for dyr. Det ligger flere gårdsbruk som kan rammes av fjellskred. Hvordan disse skal håndteres i gul, oransje og rød fase må

adresseres og kommuniseres tydelig til berørte aktører. Både mattilsynet og kommunene er viktige parter i tillegg til gårdbrukerne.

Etablering av samordningsarenaer

- Det ble under øvelsen belyst at både for å planlegge for hendelsen, men også for håndtering, bør det etableres hensiktsmessige samordningsfora. Slike arenaer kan settes sammen på bakgrunn av hvilke problemstillinger som skal løses, enten det har med evakuering, flytting, tilbakeflytting, gjenoppbygge samfunnet med videre. Hvordan innbyggere skal registreres og følges opp ved utflytting er ett av flere eksempler på slike problemstillinger.

Øvingsform og hyppighet fremover

- Det er ønske fra deltakerne om lignende øvelser i fremtiden. Omfang på øvelsen var også hensiktsmessig.
- Det er ønske om å ta inn mottakskommuner i en fremtidig øvelse for å sikre at de har nødvendig forståelse av sitt ansvar og hvordan fjellskredberedskapen blir koordinert.